

твърде назадъ и имъ липсва политическо и гражданско съзнание. При наличността на това положение и при липсата на граждански добродетели и здрави национални традиции, нашето държавно строителство още за дълги години ще има грижата да се справя съ разрешение на важни общественни проблеми.

Ноторенъ е факта, че при разни режими въ близкото минало, необуздания административенъ произволъ е билъ върненъ съпътникъ въ всички прояви на държавното ни управление. Политическите дейци, които имаха пълно съзнание за своята морална отговорностъ и които се въодушавяваха отъ идеята за установяване на единъ безупреченъ правовъ редъ въ страната, тѣ се заеха съ тежката мисия да се реорганизира държавния организъмъ съ огледъ да се задоволятъ справедливи обществени нужди и да се осигури нормалното политическо и културно развитие на страната. Така погледнато на въпроса, идеята за административно правосъдие се налагаше, като насъщна необходимостъ за едно разумно и рационално законодателство. И наистина, още презъ 1907 г., първа прогресивно-либералната партия издигна като общественъ лозунгъ и програмна точка належащата реформа за въвеждане административно правосъдие въ България. Убеденитѣ привърженици на тази полезна реформа — съ перото и съ живото слово — я популяризираха всредъ широкитѣ народни маси. Безспирнитѣ политически агитации въ тази посока съставляватъ психологическата подготовка на замислената реформа. Следъ това, при единъ благоприятенъ обратъ въ политическите комбинации, презъ 1911 год. коалиционното правителство сезира камарата съ надлеженъ законопроектъ; този законопроектъ бѣ изработенъ отъ специална комисия, съставена отъ видни правници въ страната, на чело съ г. Ф. Филчевъ, впоследствие пръвъ председателъ на учредения Върховенъ Административенъ Сждъ. Дневниците на Народното Събрание свидетелствуватъ, че то се е отнесло съ най-големъо внимание и сериозностъ за приемането на внесенния законопроектъ. При първото четене, следъ станалитѣ интересни разисквания, законопроектъ е билъ приетъ по принципъ, и то единодушно. Въмсто да го препрати на надлежната парламентарна комисия, както е обичая,

за проучване и докладъ, съобразно съ изказанитѣ при дебатитѣ мнения, Народното Събрание е избрало специална парламентарна комисия отъ 15 души народни представители. На тази специална комисия бѣ възложено да проучи законопроекта, следъ което се внесе въ пленума за обсъждане на второ и трето четене. Следъ щателни проучвания и справки, комисията привърши възложената ѝ работа и Народното Събрание единопушно гласува и прие законопроекта на второ и трето четене. Приетиятъ въ окончателна форма законъ за административното правосъдие биде надлежно утвърденъ и после обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“, брой 74, отъ 3 априлъ 1912 г. Озаконената политико-административна реформа свидетелствува за зрѣлостта и прозорливостта на законодателното тѣло; неговиятъ единодушенъ вотъ даде указание на управници и управляеми, че за въ бъдаще управлението на страната трѣбва да се развива и усъвършенствува подъ знакъ на закоността и справедливостта.

Въ изпълнение на гласувания законъ, едва на 4 ноемврий 1913 г. въ София се учреди за цѣлото Царство единъ Върховенъ Административенъ Сждъ — органътъ, който е натоваренъ съ високата и деликатна мисия да раздава административно правосъдие. По подобие на френския Държавенъ съветъ и по силата на закона, сжда е съвършенно независимъ отъ администрацията, отъ правителството и отъ когото и да било; при упражнението на своитѣ функции, той е подчиненъ само на своята собствена съвестъ. Този фактъ говори самъ по себе си и свидетелствува, че правдораздаването е поставено на изискуемата висота, далечъ отъ всѣкакви укори и подозрения.

Компетентността и правосждната функция на сжда е точно опредѣлена отъ закона. По начало, на В. А. С. сж подсждни всички жалби противъ административни актове на публичнитѣ власти; той се произнася: 1. като първа и последна инстанция по жалбитѣ, за отиѣна на незаконни административни актове, когато законитѣ не опредѣлятъ друга подсждностъ и 2. като касационна инстанция, касационнитѣ жалби противъ окончателнитѣ по сщество решения на разнитѣ административни юрисдикции.